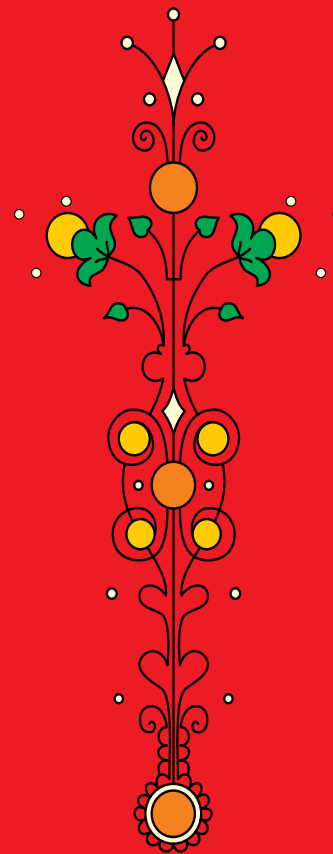

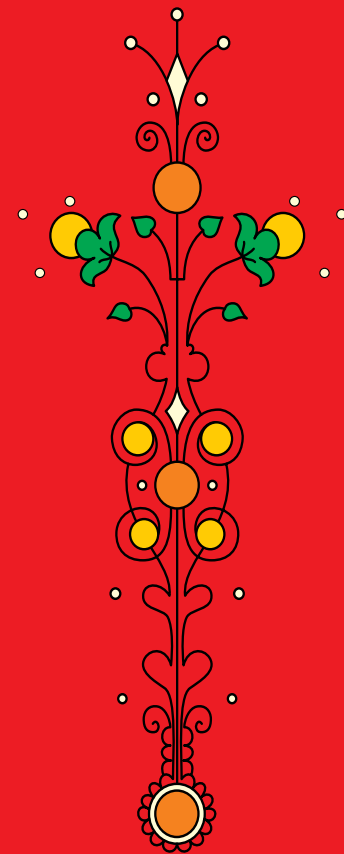
сучасний кабінет

української
мови і літератури

методичний
посібник

ПОЛТАВА 2009

**Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
ім. М.В.Остроградського**

**Сучасний кабінет української мови та
літератури**

Методичний посібник «Сучасний кабінет української мови і літератури» /
Упорядник Коваленко О.П. – Полтава : ПОІППО, – 2009. – 36 с.

Методичний посібник розрахований на вчителів-філологів, студентів педагогічних вишів.

У ньому вміщено нормативно-правові документи функціонування навчальних кабінетів, зокрема словесності.

Представлено узагальнений матеріал досвіду роботи в кабінетах учителів Полтавщини, Київщини, Вінничини. Спроектowana методична робота вчителя на самоосвітню фахову діяльність.

Рекомендовано науково-методичною радою ПОІППО ім. М.В.Остроградського.
Протокол № 5 від 26.11.2009 р.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	4
I. НАВЧАЛЬНИЙ КАБІНЕТ І ЙОГО ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ.....	5
II. ВИТЯГ ІЗ ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАВЧАЛЬНІ КАБІНЕТИ ЗНЗ	6
III. ФРАГМЕНТИ З ПРОЕКТУ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КАБІНЕТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ	7
IV. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ В КАБІНЕТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ, ЙОГО НАВЧАЛЬНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	8
V.ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ КАБІНЕТІВ	10
VI. КАБІНЕТ ПОЕЗІЇ.....	16
ЛІТЕРАТУРА	34

ВСТУПНЕ СЛОВО

Важливе місце в системі роботи вчителя належить створенню комфортних умов для навчально-виховної роботи. Одним із центрів цієї роботи є навчальний кабінет, який повинен мати сучасне інформаційно-технічне та навчально-методичне забезпечення.

Метою створення цього посібника є:

1. З'ясування нормативно-правової бази роботи кабінету української мови і літератури; основних документів, які забезпечують функціонування української мови як державної.

2. Висвітлення матеріалів з досвіду роботи вчителів-філологів Полтавщини щодо роботи в кабінеті та формування в ньому навчально-методичної бази.

У посібнику використано матеріали вчителів словесності, котрі представили на обласний конкурс-огляд кабінетів свої доробки:

Пасішної Н.М. учителя Полтавської ЗОШ І-ІІІ ступенів №11 (на базі якої проходила обласна нарада завідувачів кабінетів); Красільнікової Л. М., учителя Кременчуцького ліцею №4; Тютюнник В. В., учителя Зуївцівської ЗОШ І-ІІІ ст. Миргородського району; Четверило Н. Г. учителя Тахтаулівської ЗОШ І-ІІІ ст. Полтавського району; Шинкаренко Т. М., учителя Руденківської ЗОШ І-ІІІ ст. Новосанжарського району; Жадан С.І., учителя Максимівського НВК Кременчуцького району; Дегтяр І. І., учителя Світлогірської ЗОШ І-ІІІ ст. Кобеляцького району; Кузьменко Н. А., Маріори О. О., Циб Г. В. – учителів Вирішальненської ЗОШ І-ІІІ ст. Лохвицького району; Федоренко Н. В., Босікової О. В. – учителів Калайдинцівської ЗОШ І-ІІІ ст. Лубенського району; Старчик Л. М., учителя Хорольської гімназії; Телятник Л.О., учителя Червонознам'янської ЗОШ І-ІІ ст. та Чирви І. В., учителя Салівської ЗОШ І-ІІІ ст. Кременчуцького району; Погрібняк Ю.М., учителя Червонозаводської ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 Лохвицького району.

3. Подати проект Положення про шкільне методичне об'єднання та деякі форми методичної роботи, оскільки навчальний кабінет є центром цієї роботи.

4. Спроектувати роботу вчителів на оформлення кабінетів, наповнення їх необхідним навчально-дидактичним матеріалом та зорієнтувати на сучасні форми самоосвіти вчителів.

Оскільки ми не маємо затвердженого МОН України Положення про кабінет української мови і літератури, то деякий матеріал посібника носить рекомендаційний характер.

Сподіваємось, що цей матеріал допоможе вчителю систематизувати роботу навчального кабінету.

Щиро вдячні вчителям української мови, методистам РМК (ММК) за співпрацю. Особливо відзначаємо методистів м. Кременчука – Бордюг Л. В., Лубенського – Шевченко Л. П., Лохвицького – Науменко В. В., Миргородського – Бруцьку Л. М., Кременчуцького – Гонтар Л. М., Кобеляцького – Левченко С. Г., Хорольського – Сімрок Г. П., Полтавського – Даценко Н. Г., Новосанжарського – Березу Л. П., Козельщинського – Войтюк Н. О.

I. НАВЧАЛЬНИЙ КАБІНЕТ І ЙОГО ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Ефективність навчання залежить від багатьох компонентів: майстерності вчителя, методів навчання, змісту програми, навчального обладнання, засобів управління навчальним процесом.

Життя вимагає комплексного використання різноманітних матеріалів, щоб забезпечити всебічний вплив на розвиток особистості дитини. Проте наявність належної матеріальної бази сама по собі ще не вирішує успіх справи. Потрібна й наукова організація праці, завдяки чому можна при найменшій затраті енергії і сил досягти високої педагогічної результативності.

Найсприятливіші умови для раціонального використання всього комплексу навчального обладнання забезпечує робота в шкільних навчальних кабінетах.

Нині у школах функціонують літературні, мовні кабінети, а найчастіше кабінети змішаного типу (мовно-літературні).

У сучасній науково-педагогічній літературі дається таке визначення навчального кабінету – це єдина, органічно зв'язана система навчального обладнання, змонтована в окремому приміщенні, оформлена відповідно до вимог наукової організації праці вчителя й учня, яка забезпечує високий рівень викладання предмета.

Основними завданнями навчального кабінету є:

1. Реалізація практично – дійової і творчої складових змісту навчання.
2. Забезпечення в старшій школі поглибленого вивчення словесності та організація профільного навчання.
3. Забезпечення можливості використання вчителями сучасних педагогічних засобів навчання.
4. Узагальнення й поширення досвіду кращих учителів.
5. Організація позакласної роботи з учнями.
6. Проведення засідань шкільного методичного об'єднання
7. Можливість індивідуальної підготовки вчителя до занять та підвищення його науково-методичного рівня

Усі матеріальні засоби мовно-літературного кабінету можна умовно поділити на три групи:

- навчальне обладнання – книги, навчально-наочні посібники, аудіовізуальні засоби;
- загальне обладнання – меблі та пристосування, які полегшують використання навчального обладнання;
- спеціальні засоби для наукової організації праці.

Організуючи роботу кабінету, учителі-словесники повинні постійно залучати до цієї діяльності школярів. Тільки за цих умов кабінет зможе успішно виконати покладені на нього функції сучасної школи ХХІ століття:

- сприяти швидкому, активному засвоєнню учнями необхідної наукової інформації;
- створювати оптимальні умови для навчально-пізнавальної діяльності школярів;

– сприяти формуванню духовно багатії особистості.

Кабінет має бути світлий, змістовно й естетично оформлений. Велике значення, як зазначають психологи, має правильний підбір кольорів, якими пофарбовані двері, вікна, меблі, стіни.

Робота шкільних навчальних кабінетів здійснюється відповідно до Положення, затвердженого наказом МОН України від 20.07.2004 року №601.

II. ВИТЯГ ІЗ ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАВЧАЛЬНІ КАБІНЕТИ ЗНЗ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

20.07.2004

№ 601

Про затвердження Положення про навчальні
кабінети загальноосвітніх навчальних закладів

Відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту» (651-14), з метою підвищення рівня організації навчально-виховного процесу і оснащення навчального середовища загальноосвітніх навчальних закладів

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів (додається).

2. Міністру освіти і науки Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій довести наказ до відома керівників місцевих органів управління освітою та керівників загальноосвітніх навчальних закладів.

3. Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів опублікувати в «Інформаційному збірнику Міністерства освіти і науки України» та розмістити на сайті міністерства.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Огнев'юка В.О.

Міністр

В.Г.Кремень

Положення складається із 7 розділів

1. Загальні положення
2. Мета, завдання та основні форми організації навчальних кабінетів
3. Типи навчальних кабінетів
4. Матеріально-технічне забезпечення кабінетів
5. Навчально-методичне забезпечення навчальних кабінетів
6. Оформлення кабінетів
7. Керівництво навчальним кабінетом.

У р.6.2 даного Положення зазначено:

Для оформлення кабінетів передбачено створення навчально-методичних експонатів змінного та постійного характеру.

У р.6.3

До постійних експозицій відповідно до спеціалізації кабінету (української мови і літератури) належать:

- державна символіка (Інформаційний збірник МОН України №13, 2002);
- інструкція з безпеки праці та пожежної безпеки (спільний наказ Міністерства освіти і науки України і Головного управління Державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України від 30.09.1988 року №348/70), правила роботи в кабінеті;
- портрети письменників, мовознавців.

У р.6.6

До експозицій змінного характеру належать:

- виставка кращих робіт учнів;
- матеріали до теми наступних уроків;
- орієнтовні завдання тематичного оцінювання, державної підсумкової атестації;
- додаткова інформація відповідно до навчальної програми, зокрема про життєвий і творчий шлях письменника;
- матеріали літературно- краєзнавчого характеру;
- результати експериментальної чи дослідницької роботи;
- результати учнівських олімпіад, турнірів, конкурсів.

Робота в кабінеті української мови і літератури конкретизується відповідно до іншого Положення, фрагменти проекту якого додаються.

ІІІ. ФРАГМЕНТИ З ПРОЕКТУ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КАБІНЕТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Проект складається із 6 розділів:

- Загальні положення.
- Мета, завдання та основні форми організації роботи навчального кабінету.
- Матеріально-технічне забезпечення навчального кабінету з української мови і літератури.
- Навчально-методичне забезпечення кабінету української мови і літератури та його оформлення.
- Загальні питання роботи кабінету української мови і літератури.

Матеріали позакласної роботи.

У проекті положення є перелік фахової літератури, рекомендуються певні рубрики стендів, наведено зразки оформлення деяких з них.

Пропонуються теми для стендів, виставок: «Історична доля національної мови», «Ділова українська мова», «Норми літературної мови», «Формули ввічливості», «Абетка від Олександра Олеся», «Літературна крамниця», «Готуємо науковців» та ін.

У проекті Положення про навчальний кабінет зарубіжної літератури в ЗНЗ (що поширюється і на вчителів української мови і літератури) зазначені основні обов'язки завідувача кабінету:

1. Складання перспективного плану оснащення кабінету.
2. Забезпечення умов для проведення уроків.
3. Сприяння оновленню та вдосконаленню матеріальної бази кабінету.
4. Систематизація та каталогізація матеріальних об'єктів.
5. Забезпечення дотримання в кабінеті правил електричної та пожежної безпеки, чистоти, порядку.
6. Систематичне ведення інвентарної книги із занесенням до неї відповідних змін про нові надходження, витрати та списання матеріальних цінностей.

Визначено також розмір посадового окладу завідувача кабінету, який встановлюється згідно з наказом МОН України від 29.03.2001 року № 161

IV. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ В КАБІНЕТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ, ЙОГО НАВЧАЛЬНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний кабінет української мови і літератури є справжньою творчою лабораторією вчителя, бо служить місцем, де педагог може працювати, удосконалювати свій фаховий рівень, готуватися до уроків, проводити індивідуальні консультації, заняття гуртків, інших мовно-літературних заходів. Він є місцем і для проведення засідань шкільного методичного об'єднання вчителів-словесників.

Навчальне обладнання кабінету повинно сприяти виконанню шкільних програм, запровадженню сучасних форм і методів навчання. Воно має полегшити роботу вчителя, створити умови для творчої праці.

Кабінет повинен мати такі документи та науково-методичне забезпечення:

- Положення про кабінет.
- План роботи кабінету на рік
- Інвентарна книга
- Перспективний план
- Інструкція з безпеки праці
- Навчально-тематичне планування
- Навчальні програми
- Програми спецкурсів, факультативів
- Державні документи про освіту
- Нормативно-правові документи
- Підручники, хрестоматії
- Словники
- Художня література для проведення уроків ЛРК
- Художня література для проведення уроків ПЧ
- Сучасна художня література

- Фахова періодика
- Тематичні стенди
- Тематичні папки
- Роздатковий матеріал
- Технічні засоби навчання
- Наочні посібники і матеріали щодо вивчення програмових тем з української мови і літератури

Мовно-літературний кабінет може мати постійне і змінне оформлення.

До постійних стендів, рекомендованих МОН України, належать «Мовні обов'язки громадян» та «Культура мовлення» (Інформаційний збірник МОН України №13, 2002 року).

З досвіду роботи вчителів Полтавської області у кабінетах містяться такі постійні стенди:

- «Доля мови в Україні», «Ми – громадяни України» (Світлогірська ЗОШ І-ІІІ ступенів Кобеляцького району, учитель Дегтяр І. І.);
- «Мова. Звичаї. Обряди», «Учись учитись» (Тахтаулівська ЗОШ І-ІІІ ступенів Полтавського району, вчитель Четверило Н. Г.);
- «Літературне краєзнавство», «Усна народна творчість» (Червонознам'янська ЗОШ І-ІІ ступенів Кременчуцького району, учитель Телятник Л. О.);
- «Дивосвіт української літератури», «Безсмертні скарби нашого народу», «Із забуття – у безсмертя» (Калайдинцівська ЗОШ І-ІІІ ступенів Лубенського району, учителі Федоренко Н. В., Босікова О. В.);
- «Періодизація української літератури», «Схема аналізу ліричного твору» (Кременчуцький ліцей № 4, учитель Красільнікова Л. М.).

Змінні стенди служать актуалізації знань учнів, орієнтиром у мовно-літературному просторі. Наприклад, у Зуївцівській ЗОШ І-ІІІ ступенів Миргородського району, учитель Тютюнник В. В., змінним стендом є «Вузлики на пам'ять», на якому містяться слова іншомовного походження, правила переносу слів, наголошування окремих слів, походження фразеологізмів. У Вирішальненській ЗОШ І-ІІІ ст Лохвицького району – змінний матеріал міститься під рубриками «Мова – здчий народу», «Не бійтесь заглядати у словник», «Зорі нашого письменства».

Стенд «Сьогодні на уроці» може містити такі матеріали (Хорольська гімназія, учитель Старчик Л. М.) :

- Тексти творів письменників, що вивчаються
- Літературознавчі монографії
- Спогади сучасників про письменника
- Методичні посібники про творчість письменника
- Портрети
- Листівки-ілюстрації
- Малюнки учнів

Кабінет української мови і літератури може мати різні експозиції – «Кобзарська слава України», «Плекаймо рідне слово» (Хорольська гімназія, учитель Старчик Л. М.)

Поле діяльності вчителя щодо створення комфортних та ефективних умов для роботи в кабінеті велике. Для практичної діяльності вчителя стануть у нагоді тематичні папки. Найнеобхідніші серед них:

1. Документи МОН України, Кабінету Міністрів України щодо функціонування української мови, серед яких:

- Закон України «Про мови в Українській РСР» від 28 жовтня 1989 року;
- Рекомендації парламентських слухань «Про функціонування української мови в Україні». Постанова Верховної Ради України від 12 березня 2003 року;

- Державна програма розвитку і функціонування української мови на 2004-2010 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2003 року №1546;

- Заходи МОН України щодо виконання Протокового рішення наради з питань забезпечення розвитку державної мови в Україні від 18 травня 2006 р.;

- Галузева Програма поліпшення української мови загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин. Наказ МОН України від 26 травня 2008 року, №461.

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про загальноосвітній навчальний заклад» (щодо мови навчання у закладах з мовами національних меншин) від 30 вересня 2009 року №1033.

V.ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ КАБІНЕТІВ

Пропонуємо зразок оформлення кабінету української літератури Кременчуцького ліцею №4 (додатки 1, 2, 3, 4, 5)

Кабінет української літератури в Кременчуцькому ліцеї №4 (додаток1)

Додаток 2

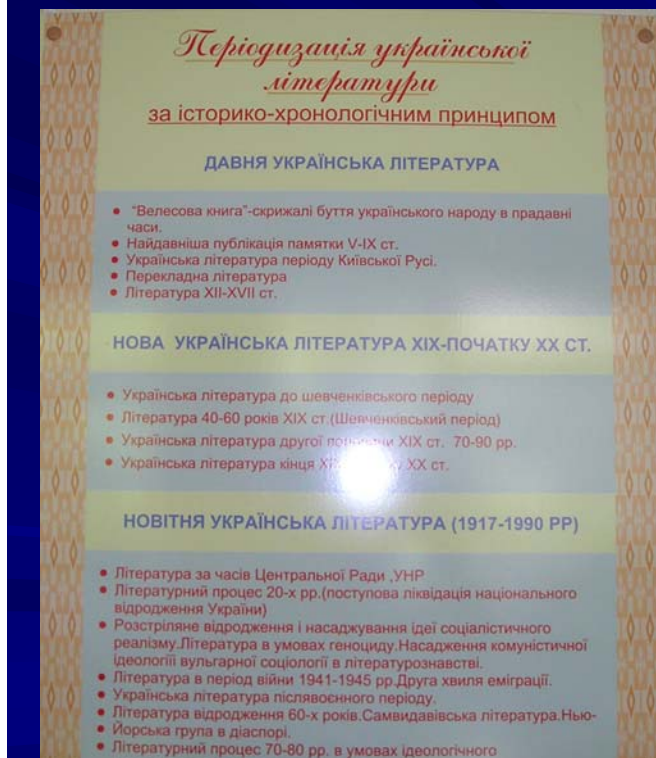
Постійно діючий стенд

Портрети письменників: Т.Шевченка, Г.Сковороди,
і. Котляревського, І.Нечуя -Левицького, П.Мирного,
М. Коцюбинського, Л.Українки, І.Франка

Додаток 3

На допомогу учням

Періодизація української літератури за історико – хронологічним принципом

Додаток 4

Додаток 5

Світлі, просторі кабінети має Калайдинцівська ЗОШ І-ІІІ ст.(додаток1,2,3,4)

Додаток 1

Додаток 2

Додаток 3

Додаток 4. Літературна Полтавщина

Кабінет української мови Кременчуцької гімназії №6

Стенди в кабінеті Кременчуцької гімназії №6

VI. КАБІНЕТ ПОЕЗІЇ

Створюючи умови для творчого розвитку учнів, у Червонозаводській ЗОШ І-ІІІ ст №2 Лохвицького району працює кабінет поезії. Це єдиний шкільний кабінет такого спрямування в Полтавській області.

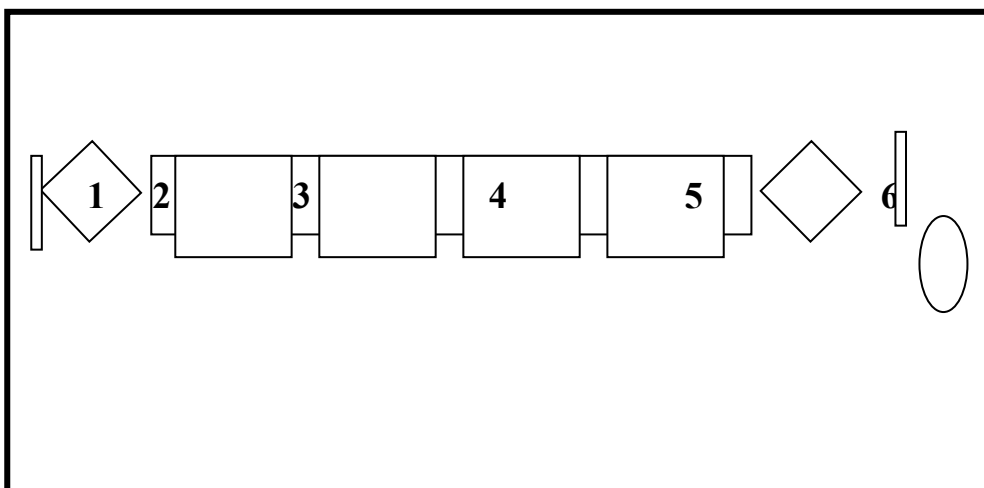
Пропонуємо заочну екскурсію в цей кабінет (додатки 1,2,3,4,5,6)

*Загальний вигляд кабінету поезії Червонозаводської ЗОШ Лохвицького р-ну
(Додаток 1)*

*Ліва сторона кабінету поезії
(Додаток 2)*

2

Схема розташування окремих стендів (додаток 3)

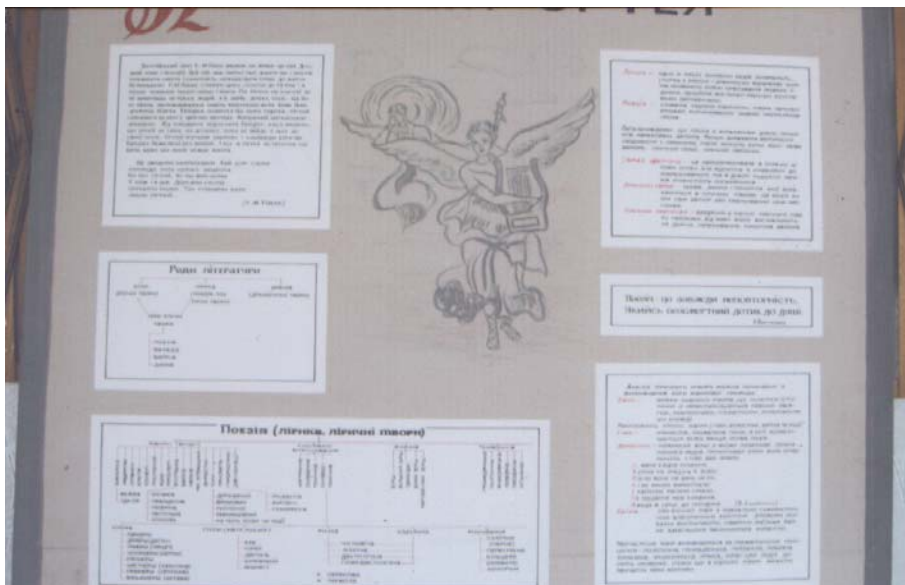

*1-й стенд — «Червонозаводчани — творці поетичного слова».
Додаток 4*

*2-й стенд — «Майстри художнього слова Лохвиччини».
Додаток 5*

На них розміщені фотографії та біографічні дані найбільш відомих майстрів художнього слова м. Червонозаводського та Лохвиччини: Володимира Семенка, Володимира Шкляренка, Сергія Малишка, Валерія Червоненка, Наталії Павленко, Григорія Булаха, Валентини Белі, Василя Бедра.

3-й стенд — «Під знаком Орфея».

Додаток 6

Мета третього стенду— поглибити знання членів студії про роди та жанри літератури, особливо такий рід, як лірику.

«Секрети Орфеевих співів» – четвертий стенд, який містить інформацію про систему віршування, п'ятий – «Торкнутися краси» – про мистецтво читання твору, шостий – «Майстри художнього перекладу».

Навчальний кабінет у школі – центр методичної роботи, де проводиться засідання шкільного методичного об'єднання вчителів словесності. Пропонуємо ознайомитись із проектом Положення про шкільне методичне об'єднання вчителів української мови і літератури, яке є орієнтиром методичної діяльності вчителя.

1.ПРОЕКТ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ШКІЛЬНЕ МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й ЛІТЕРАТУРИ

Загальні положення

1.1.Це положення регламентує діяльність шкільного методичного об'єднання вчителів української мови й літератури та зарубіжної літератури загальноосвітнього навчального закладу (далі — ШМО).

1.2.ШМО — це добровільне об'єднання вчителів української мови й літератури та зарубіжної літератури, створене з метою забезпечення умов для ефективної роботи словесників та реалізації їхніх творчих задумів.

1.3.ШМО у визначенні змісту роботи керується Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти», іншими

законодавчими й нормативно-правовими актами України, а також цим Положенням.

1.4. ШМО здійснює свою діяльність відповідно до основних завдань загальної середньої освіти, спрямованих на:

- виховання громадянина України;
- формування особистості учня, його світогляду, розвиток його здібностей та обдарувань;
- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, української мови як державної мови України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- виконання вимог Державного стандарту середньої освіти;
- підготовку учнів до подальшої освіти й трудової діяльності.

Створення ШМО

2.1. ШМО створюють, якщо в ЗНЗ троє або більше вчителів української мови й літератури та зарубіжної літератури. У разі відсутності такої кількості вчителів-словесників у ЗНЗ створюють міжпредметне методичне об'єднання вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін.

2.2. Керує роботою ШМО голова, якого обирають члени методичного об'єднання строком на три роки. У разі рівної кількості голосів під час голосування: рішення ухвалює директор ЗНЗ.

2.3. Голова ШМО повинен мати вищу або першу кваліфікаційну категорію.

– Діяльність ШМО

3.1. Голова ШМО планує роботу на навчальний рік, що включає проведення засідань та міжсекційну діяльність, а також ведення документації

3.2. Засідання ШМО проводять 5—6 разів упродовж навчального року.

3.3. План методичного об'єднання складає голова ШМО з урахуванням типу закладу та завдань навчально-виховного процесу. Затверджує річний план роботи ШМО директор ЗРІЗ.

3.4. Перелік основних питань, які порушують на засіданнях ШМО:

- вивчення навчальних програм, інструктивних та методичних листів Міністерства освіти і науки України, підручників, посібників;
- ознайомлення з новою психолого-педагогічною й методичною літературою, фаховою пресою;
- обговорення досягнень психолого-педагогічної науки та перспективного педагогічного досвіду;
- заслуховування й обговорення доповідей, що стосуються актуальних проблем навчання й виховання учнів;
- складання й обговорення тестів для визначення рівня навчальних досягнень учнів з української мови й літератури та зарубіжної літератури;
- аналіз якості знань, умінь і навичок учнів;
- аналіз відвіданих уроків і заходів, обмін досвідом;
- творчі звіти вчителів за навчальний рік;

- звіти вчителів про курсову підготовку, атестацію;
- звіти про роботу, спрямовану на вирішення науково-методичної й виховної проблеми, над якою працює ЗНЗ;
- звіти вчителів, відповідальних за кабінети;
- вироблення і внесення пропозицій щодо змін до білетів і завдань ДПА;
- планування й підготовка предметних тижнів у ЗНЗ;
- підготовка й обговорення завдань до І (шкільного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови й літератури та зарубіжної літератури, Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика та інших змагань.

3.5. На засідання ШМО виносять не менше трьох питань. Роботу засідання протоколюють.

3.6. ШМО підзвітне у своїй роботі методичній раді й адміністрації ЗНЗ.

3.7. ШМО може клопотатися перед адміністрацією ЗНЗ щодо заохочення (відзначення) учителів за досягнення високих результатів у роботі з учнями. Форми й види заохочення регулюються законодавством України.

Додаток 1

КАРТКА ВЧИТЕЛЯ

1	Прізвище, ім'я, по батькові
2	Освіта
3	Спеціальність за дипломом
4	Загальний педагогічний стаж
5	Кількість років роботи в даній школі
6	Предмет(и), що викладає
7	Класи, у яких викладає
8	Проходження курсів підвищення кваліфікації (рік)
9	Кваліфікаційна категорія й рік атестації
10	Звання
11	Нагороди
12	Друковані праці
13	Відповідальність за кабінет №

Додаток 2

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ

Прізвище, ім'я, по батькові	2006/ 2010н.р.	2007/ 2008н.р.	2008/ 2009н.р.	2009/ 2010н.р.
% якості знань, умінь і навичок на кінець навчального року				
Кількість проведених відкритих уроків (заходів)				
Участь у роботі фахових семінарів, конференцій, журі та ін. Заходах *шкільних				
*районних				

* обласних				
* всеукраїнських, міжнародних				
Участь у конкурсах фахової майстерності (учитель року, конкурс на кращий урок, конкурс на кращий позаурочний захід тощо)				
Учасники і переможці Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови і літератури				
I етапу				
II етапу				
III етапу				
IV етапу				
Учасники і переможці МАН				
I етапу				
II етапу				
III етапу				
Учасники і переможці інших мовно-літературних конкурсів				
Підготовлених для кабінету матеріалів				
Друкування матеріалів у фахових виданнях				

На засіданнях шкільних методичних об'єднань розглядаються актуальні питання мовної і літературної освіти школярів. Ці питання повинні, в першу чергу, впливати із основного завдання Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти галузі «Мови і літератури», мета якого «формування комунікативної і літературної компетенції, що базується на знаннях., уміннях пізнавального і творчого типу, соціальних навичках, світоглядних переконаннях тощо» (*Інформаційний збірник МОН України.- 2004.-№1-2*)

Пропонуємо перелік тем, які можна використати при обговоренні вчителями-філологами, на методичних об'єднаннях.

2.ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ НА ЗАСІДАННЯХ ШКІЛЬНОГО МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

- Компетентнісний підхід як спосіб досягнення нової якості мовної освіти.
- Шляхи запровадження компетентнісно орієнтованого підходу у вивченні української мови.
- Вивчення української мови як профільної дисципліни та як окремої навчальної дисципліни в профілях інших спеціалізацій.

- Диференціація та індивідуалізація навчання української мови.
- Реалізація індивідуальних і творчих здібностей учнів на уроках і в позакласній роботі з української мови.
- Зміст і методика викладання курсів за вибором філологічного спрямування в системі допрофільної підготовки учнів.
- Особливості формування інтелектуальної та креативної компетентностей школярів в умовах допрофільної підготовки.
- Індивідуально-диференційований підхід до учнів як необхідна умова реалізації особистісно-орієнтованого підходу до навчання мови.
- Особливості будови особистісно-орієнтованого уроку української мови.
- Система оцінювання навчальних досягнень з української мови учнів старшої школи. Організація оцінювання на основі портфоліо.
- Підготовка учнів до стандартизованого тестування за завданнями, що використовуються для міжнародного порівняльного дослідження
- Система формування комунікативної компетенції на уроках української мови.
- Застосування Інтернет-технологій у пізнавальній діяльності учнів на уроках та позакласній роботі з української мови.
- Технологія проблемного навчання як засіб формування проблемної компетенції на уроках мови.
- Метод проблемного навчання мови як засіб розвитку креативного мислення школярів.
- Робота над помилками як засіб удосконалення мислительного процесу учнів через застосування проблемного навчання.
- Методика реалізації міні-проекту в рамках уроку української мови.
- Компетентнісний підхід і міжпредметна інтеграція у вивченні української мови.
- Методи і способи розвитку критичного мислення учнів середньої ланки на уроках розвитку мовлення.
- Застосування педагогічної технології «Розвиток критичного мислення через читання й письмо» (РКМЧП) у навчанні української мови.
- Застосування інтерактивних технологій у навчанні української мови.
- Творча діяльність учнів на уроках мови: форми, методи, перспективи.
- Методика розвитку й удосконалення вмінь і навичок сприймати почуте і прочитане.
- Методика навчання монологічного мовлення (відтворення і створення усних і письмових висловлювань різних типів, стилів і жанрів).
- Методика навчання діалогічного мовлення.
- Особливості використання імітаційних моделей і рольової діяльності на уроках розвитку мовлення. Методика створення та застосування ситуативних вправ.
- Нетрадиційні уроки та їхня ефективність у розвитку творчості учнів і вчителів.
- Роль домашніх завдань у розвитку творчих здібностей школярів.
- Методи проблемного навчання на уроках мови.

- Застосування тестових технологій на уроках української мови. Групова робота на уроках мови та межі її застосування,
- Активні форми організації навчально-пізнавальної діяльності на уроках мови.
- Методика проведення уроків на інтегративній основі.

3. ПРАЦЮЄ МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (з досвіду роботи вчителів Вінничини)

Засідання 1

Тема. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В 7 КЛАСІ.

Мета: розкрити сутність компетентісного підходу до уроків української мови і літератури; надати необхідну методичну допомогу вчителям щодо вдосконалення навчального процесу, впровадження інноваційних технологій; з'ясувати стан навчально-методичного забезпечення кабінетів української мови і літератури.

Форми проведення. Проблемний стіл.

План підготовки засідання методичного об'єднання вчителів української мови і літератури

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1	Складання анкети. Проведення анкетування серед учнів 7 класу {див.: додаток 1)	Практичний психолог	Вересень
2	Проведення анкетування серед учителів, які працюють у 7 класі (див.: додаток 2)	Практичний психолог	Вересень
3	Проведення моніторингу якості підручника з української мови серед батьків учнів 7 класу (див.: додаток 3)	Соціальний педагог	Вересень
4	Добір методичної літератури з теми. Оформлення виставки	Бібліотекар	Жовтень
5	Опрацювання пояснювальної записки до Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська мова. 5-12 класи», рекомендацій МОНУ щодо викладання української мови в 7 класі	Учителі української мови і літератури	До 15 вересня
Є	Аналіз результатів медичного обстеження учнів 7 класів	Медична сестра	Жовтень

У роботі методичного об'єднання беруть участь:

- заступник директора з навчально-виховної роботи;
- заступник директора з науково-методичної роботи;
- вчителі української мови і літератури;
- практичний психолог;
- соціальний педагог;
- бібліотекар;
- медична сестра.

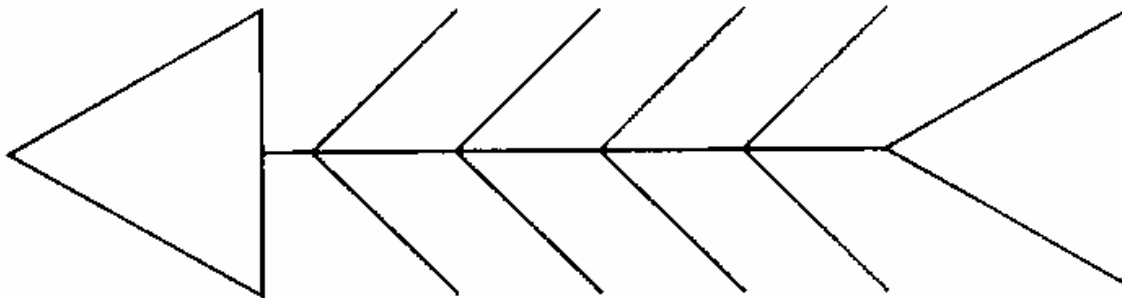
ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАСІДАННЯ

• *Наукове обґрунтування.*

Пропонована техніка планування роботи відноситься до системи SMART, основними вимогами якої до формулювання цілей і завдань:

- конкретність
- кількісна визначеність
- географічна визначеність
- реалістичність
- обмеженість у часі Система SMART передбачає:
- чіткість формулювання цілей та завдань
- ефективність роботи

ієрархічний принцип планування Застосовуючи техніку планування «Риба», креслять схему:

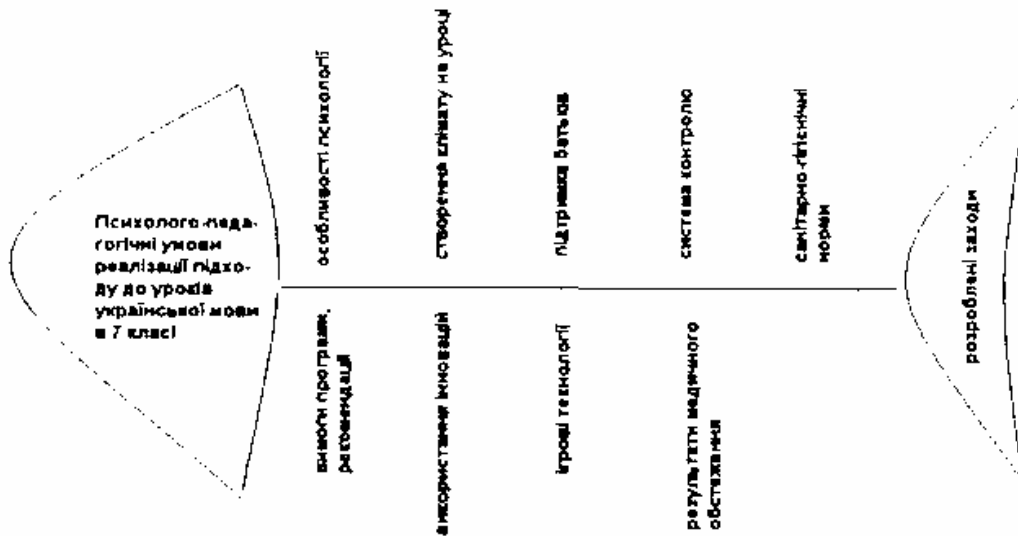
1. У голові «риби» записують проблемне питання, яке слід вирішити.
2. На «кістках» фіксують дії, необхідні для організації та проведення заходу, реалізації проблеми.
3. У «хвості» підсумовують сказане, фіксують висновок.

• *Організація роботи.*

Присутні сідають навколо с голу, на якому розмішено схему «риба». Керівник методичного об'єднання оголошує питання «Проблемного столу» і записує його в голові «риби».

Кожен із тих, хто виступає, розміщує своє питання на «кістках».

Схема «риба»

Анкета для учнів 7 класу

Додаток 1

1. Який твій улюблений шкільний предмет?
2. Який предмет тобі дається найважче?
3. З яких предметів ти хотів би підвищити успішність?
4. Скільки часу ти готуєш домашні завдання?
5. Скільки часу ти приділяєш виконанню усних завдань?
6. До кого ти звертаєшся по допомогу при виконанні домашніх завдань?
7. Скільки часу ти відводиш на читання (художньої літератури, газет тощо)?
8. Яке твоє улюблене заняття?
9. Які оцінки ти б хотів отримати з української мови і літератури за навчальний рік?

Анкета для вчителів: *активізація пізнавальної діяльності учнів на уроці*

Додаток 2

Відвідайте уроки своїх колег і зробіть самоаналіз своїх уроків за такими параметрами.

1. Які форми, методи, засоби Ви використовуєте для активізації діяльності учнів на уроці? Чи досягаєте своєї мети?
2. Чи звертаєте увагу учнів на раціональну організацію їхньої праці, чи використовуєте прийоми збереження їхньої працездатності протягом уроку?
3. Як забезпечуєте диференційований підхід до учнів, зокрема, роботу з сильними і слабкими учнями?
4. Завдання якого рівня переважають на уроці (репродуктивного чи творчого характеру)?
5. Скільки часу на уроці учні були зайняті активною пізнавальною діяльністю?

Анкета для батьків

Додаток 3

Проведення моніторингу якості підручника «Рідна мова» 7 клас

№	Запитання	Кількість батьків			
		Так	Більше «так»	Більше «ні»	Ні
1	Чи викликає зацікавленість у дитини навчальний матеріал підручника?				
2	Чи подобаються дитині ілюстрації та загальне оформлення підручника?				
3	Чи може дитина в разі відсутності на уроці самостійно вивчити тему, користуючись підручником?				
4	Чи часто дитина звертається по допомогу, вивчаючи зміст параграфа або виконуючи завдання?				
5	Чи легко Вам розбиратися в навчальному матеріалі підручника, щоб надати дитині допомогу?				
6	Чи часто дитина звертається до Вас із проханням пояснити лексичне значення слів, що зустрічаються їй у навчальному матеріалі підручника?				
7	Чи впливає підручник на розвиток інтересу Вашої дитини до навчального предмета?				
8	Чи відповідає книга Вашим уявленням про якісний шкільний підручник?				
9	Найсуттєвіші побажання батьків щодо поліпшення якості підручника:				

4. МАТЕРІАЛ ДО СТЕНДУ «ЛІТЕРАТУРНА ПОЛТАВЩИНА» ТА ІНШИЙ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ КАБІНЕТУ

Важливе місце в системі роботи вчителя належить формуванню учнів-патріотів на основі краснавчого матеріалу, зокрема літератури рідного краю, позакласної роботи.

Пропонуємо портрети письменників, котрі є членами Полтавської обласної організації Національної спілки письменників України (Додатки). Їх можна використати для оформлення окремого стенду, альбома, на окремих уроках української літератури.

Наталія Баклай

Юрій Дмитренко

Володимир Заліський

Володимир Сйсмонт

Наталка Фурса

Анатолій Гальченко

Олександр Галіцин

Олег Головко

Олена Гаран

Ольга Хало

Наталія Харасайло

Олексій Кацай

Володимир Карпенко

Віра Казидуб

Микола Костенко

Іван Маценко

Костянтин Наріжний

Олександр Міщенко

Петро Мостовий

Володимир Мирний

Іван Нечитайло

Людмила Овдієнко

Раїса Плотникова

Любов Пономаренко

Дарина Риженко

Володимир Плювако

Володимир Тарасенко

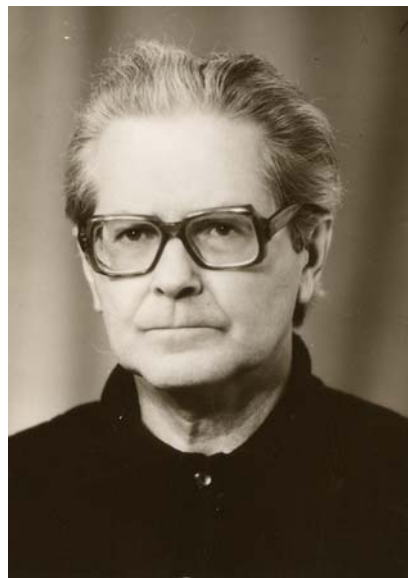
Лідія Віценя

Григорій Терещенко

Анатолій Сазанський

Петро Ротач

Леонід Вернигора

Віктор Семеняка

Володимир Шкурупій

Павло Стороженко

Вислови сучасних письменників про мову теж можна використати при оформленні кабінету.

1) Люблю я українську мову,
Що розквітає на вустах,
Бо наймиліше – рідне слово:
Воно із серця пророста
<i>А. Загрудний</i>	6) Тож, мила юнь моя, любіть,
Вивчайте солов'їну мову.
Ніде й ніколи не зганьбіть
Святу – життя свого основу
<i>Ю. Воронай</i>
2) Мова – це людські очі,
В яких відбивається світ.
Без мови – присплять тебе ночі
І разом з тобою твій рід
<i>О. Гай-Головка</i>	7) Мово ж моя материнська,
Квітни в душі й на устах.
Ти – мій рушник український,
Ти – моя доля, мій шлях
<i>І. Чернецький</i>
3) Материнська рідна мова-
Голос мого серця
<i>О. Вітенко</i>	8) Любіть красу своєї мови
Звучання слів і запах слів.
Це квітка ніжна і чудова
Широких батьківських степів
<i>Т. Масенко</i>
4) Мово рідна, мово колискова –
Совісті народної дзвіниця
<i>В. Земляний</i>	9) Я знаю: мова мамина – свята.
В ній вічний, незнищений дух свободи.
Її плекали душі і уста
Мільярдів. Це – жива вода народу
<i>М. Адаменко</i>
5) Мово моя, українська мово,-
Невичерпне думок джерело
<i>В. Дерій</i>	
	10) Люблю я українську мову,
Що розквітає на вустах,
Бо наймиліше – рідне слово:
Воно із серця пророста.
<i>А. Загрудний</i>

4. СУЧАСНІ ФОРМИ САМООСВІТИ ВЧИТЕЛІВ

Актуальним на сьогодні є підготовка професіоналів, створення умов для їх творчого самовираження у професійній діяльності. У Національній доктрині розвитку освіти зазначається, що «підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне вдосконалення – важлива умова модернізації освіти» (*Книга методиста: Довідково-методичне видання/ упоряд. Г. М. Литвиненко, О.М. Вернидуб/. – Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – С. 672*).

Запровадження системи управління якістю на основі стандарту ISO9001:2000 М. Лахижа визначив основні пріоритети розвитку професіоналізму високої якості: «для того, щоб працівники могли і хотіли забезпечити високу якість виробничих процесів, вони повинні мати необхідну про те, що і як робити; мотивацію до високої якості своєї праці; відповідну

кваліфікацію й трудові навички, безперервно навчатися новим прийомам праці, а всі разом утворювати команду, зацікавлену у високій якості продукції... Упровадження нових стандартів управління якістю обов'язково має супроводжуватися переходом до нових технологій, комп'ютеризації, забезпечення нормальних умов роботи тощо» (Лахижа М. *Стандарт професійної якості* / М. Лахижа / *Урядовий кур'єр*. – 2007. – №15. – С. 5).

Спираючись на дослідження науковців щодо підвищення якості професійної діяльності вчителів української мови і літератури, виокремлюємо їх шляхи:

- наявність особисто значущого стимулу, мотивації до високопрофесійної діяльності словесника;
- доступ до інформативних джерел;
- безперервна освіта;
- періодичний звіт, самозвіт, обмін досвідом;
- безперервна робота над собою.

Найефективніша форма підвищення якості професійної діяльності вчителя, з точки зору Т.В.Нікішиної, — це створення педагогічного портфоліо, яке полягає у комплекті матеріалів, що презентує професійне зростання вчителя, рівень його творчого самовираження у професійній діяльності; професіоналізації особистості вчителя, зокрема, української мови і літератури (Т.В.Нікішина. *Творче самовираження вчителя української мови і літератури*. – Харків: Основа. – 2009.)

Нікішина Т.В. рекомендує перелік документів та матеріалів для педагогічного портфоліо вчителя української мови і літератури:

1. Резюме
2. Опис досвіду
3. Акмеограма
4. Картка оцінювання рівня спрямованості вчителів української словесності на творче самовираження
5. Картограма
6. Професіограма
7. Творча лабораторія вчителя
8. Фотоматеріали
9. Творчі роботи учнів.

Педагогічні працівники Київської гімназії «Ерудит» розробили анкету, за якою спостерігається результативність діяльності вчителя. (*Українська мова та література*. – число 42-43 (538-539), листопад, 2007.) Вона заповнюється на початку навчального року та в кінці. Анкета включає такі питання:

1. Навчальний заклад. Предмет.
2. ПІБ.
3. Кваліфікаційна категорія. Дата атестації.
4. Дата останньої курсової підготовки.
5. Тема самоосвіти.
6. Над якою темою збирається працювати наступного року? Чому?
7. У яких класах викладаєте.

8. Які факультативи, спецкурси ведете.
9. За якими програмами працюєте.
10. За якими підручниками працюєте.
11. Освітні технології, які використовуєте.
12. Якими педагогічними досягненнями Ви б хотіли поділитися.
13. Якими матеріалами Ви плануєте поповнити банк педагогічних доробок.
14. Чий досвід вважаєте найбільш цікавий (хотіли б вивчати).
15. Якою громадською педагогічною роботою Ви б хотіли займатись.

Зміни у суспільному житті України визначають головне спрямування діяльності школи – гуманізація і гуманітаризація освіти, демократизація всього навчально-виховного процесу. Гуманітаризація освіти передбачає визнання предметів гуманітарного циклу серед інших шкільних дисциплін як найголовніших, найважливіших для формування людини. Гуманізація освіти означає посилення її спрямованості на формування особистості, активне засвоєння у школі тих норм моралі, які вироблені людством протягом багатовікової історії. Учителі-філологи, в першу чергу, слугують виконанню цієї важливої місії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Книга вчителя української мови та літератури: Довідниково-методичне видання / [упор. Н. І. Шинкарук] – ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005.
2. Положення про навчальні методичні кабінети ЗНЗ // Директор школи. – № 1. – 2005.
3. Волошина Н. І. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах /Н. І. Волошина, В. В. Коломієць/ Київ: Ленвіт. – 2000.
4. Вишневський О. Педагогіка розвитку /О. Вишневський // Педагогічна думка. – № 1. – 2006.
5. Данилова Г. Акмеологія шкільної освіти в контексті методології сучасної науки / Г. Данилова // Рідна школа. – № 11. – 2004.
6. Деркач А. Аксіологія шкільної освіти / А.А. Деркач // Рідна школа. – 2004. – № 11.
7. Лахижа М. Стандарт професійної якості /М.Лахижа/ Урядовий кур'єр. – 2007. – № 15.
8. Мосієвська н. працює методичне об'єднання вчителів української мови // методичні діалоги. — 2009. — № 10 (46).
9. Нікішина Т. В. Творче самовираження вчителя української мови та літератури /Т. В. Нікішина/ Харків: Основа. – 2009.
- 10.Перехейда О. Навчальний кабінет і його основні завдання / О. Перехейда, Т. Гончаренко //Укр. мова та література – № 42–43. – 2007.
- 11.Полійчук Н.Й. Шкільні навчальні кабінети /Н. Й. Полійчук/ – Харків.: Основа. – 2009.
- 12.Сорочан Т.М. Безперервний процес професіоналізму педагогів у системі післядипломної освіти /Т. М. Сорочан // Післядипломна освіта в Україні – № 1. – 2005.

Методичний посібник «Сучасний кабінет української мови і літератури» /
Упорядник Коваленко О.П. – Полтава : ПОІППО, – 2009. – 36 с.

Відповідальні за випуск: Коваленко О.П.
Технічний редактор: Кіптілій І.О.
Комп'ютерна верстка: Шарлай Т.В.
Оформлення обкладинки: Дружиніна А.В.

Підписано до друку 8. 07. 2009
Формат А-5
Ум. друк. арк. 6.
Тираж 500

Редакційно-видавничий відділ
ПОІППО ім. М. В. Остроградського

36029, м. Полтава, вул. Жовтнева, 64 - ж.
Тел. 2-76-75.
E-mail redpm@pei.poltava.ua

Видано за кошти, виділені Полтавською обласною радою відповідно до рішення вісімнадцятої сесії четвертого скликання від 23 березня 2005 року на виконання обласної Програми видавничої діяльності Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського та Кременчуцького педучилища для науково-методичного забезпечення регіонального компоненту освіти на 2005 – 2009 роки.

Не для продажу